

PROJE TANITIM DOSYASI

MAKEDONYA'DAKİ SÖZLÜ TÜRK EDEBİYATININ YAZILI BELGE HALİNE GETİRİLMESİ

SEMRA SÜLEYMAN

ÖNYAZI

Sayın yetkili,

Makedonya'daki zengin Türk kültürünün araştırılması ve yazılı hale getirilmemiş sözlü edebiyatın kapsamlı bilimsel incelemeler ve detaylı bir derleme sonucunda yazılı belge haline dönüştürülmesi adına bir proje tasarlamış bulunmaktayım. Projenin tamamlanmasıyla birlikte, bu coğrafyadaki zengin Türk kültürünün geleceğe taşınması garanti altına alınacak ve akademik camiaya önemli bir katkı sunulmuş olacaktır. Ayrıca ileriye dönük benzer araştırmaların yapılabilmesi adına bir teşvik niteliği de taşıyacağı kuşkusuzdur.

Hazırlamış olduğum bu dosyada, tasarladığım projenin amacı, çalışma formatına dair bir örnek, çalışmanın planlaması, gerekli yetkinliğe sahip olduğumu gösterdiğim bilgiler, özgeçmiş bilgilerim ve kurumunuzdan taleplerimin yer aldığı bölümlere ulaşacaksınız.

Saygılarımla,

Semra Süleyman

PROJE TANITIMI

Projenin amacı

Dünya Türk edebiyatında sözlü aktarım, tarihsel olarak yazılı edebiyatın çok öncesine dayanmaktadır ve yüzlerce yıldır günümüzde de çok geniş bir coğrafyada sürdürülen bir gelenektir. Bu geleneğin en büyük dezavantajı ise, yok olma ihtimalinin günümüzde çok daha fazla hissediliyor olmasıdır.

Makedonya, son yüz yıl içerisinde çeşitli nedenlerden dolayı özellikle Türk nüfusunda ciddi boyutlarda göç vermiş bir ülkedir. Makedonya coğrafyasında özellikle masal, mani, türkü, ilahi türlerinde çok zengin bir gelenek vardır. Sözlü edebiyatımızın zenginliği, çoğumuzun farkında olduğu bir gelenektir. Ama ne yazık ki azalan Türk nüfusu, sözlü aktarımın önünde önemli bir risk oluşturmakta ve kalıcı olarak bu geleneğin yok olmasına yol açmaktadır.

Bu değerli geleneğin yok olmaması ve kalıcılığının garanti altına alınabilmesi için yazılı hale getirilmesi acil ve ertelenemeyecek bir ihtiyaç haline gelmiştir. Makedonya yerelliklerinde alan çalışması yapılarak veri toplanmalı ve hem geleneğin sürmesi, hem de akademik camianın kullanımına açılması adına kitap haline getirilmelidir.

Detaylı bir araştırma, veri toplama, derleme ve en nihayetinde yazıya geçirme işlemi yüksek hassasiyet gerektirecek işlemlerdir. Dolayısıyla planlı bir çalışma kurgulamak gerekmektedir. Bunu ön hazırlıklarına yıllar önce başlamıştım. Özgeçmişimde de ifade ettiğim üzere bu çalışma, Ohri – Struga – Resne bölgesini kapsayacak bir çalışmaydı. Edindiğim bu tecrübe ile şimdi çok daha geniş kapsamlı, Makedonya'yı kapsayan bir araştırma hedeflemekteyim.

Çalışma planı

Projenin hazırlanması, detaylı bir planlamanın sonucunda verimli bir hale getirilebilir. Dolayısıyla yukarıda da bahsettiğim, masal, mani, türkü, ilahi gibi türler kategorik olarak birbirlerinden ayrı kayıt altına alınmalı, verilerin yeterli olması dâhilinde tarihsel bir arka plan oluşturulmalı ve yine koşullar elverdiği ölçüde kronolojik bir sıralamaya tabi tutulmalıdır. Verilerin toplanması ve kayıt altına alınması bir alan çalışması ile mümkün hale gelebilecektir. Bu yüzden köy ve kentlerin gezilerek bu sözlü kültüre hâkim insanlarla görüşülmeli ve kayıt tutulmalıdır. Özetle:

- Veri toplanabilecek Türk nüfusunun bulunduğu köy ve kentlerin listesinin çıkarılması;
- Bu köy ve kentlere gidilerek yerli halkla görüşme;
- Verilerin ses kaydının alınması ve yazıya aktarılması;
- Gerekli edebi ve tarihsel filtrelerden geçirilip yorumlanması ile kayıtların basılmaya hazır hale getirilmesi;
- Basım işleminin gerçekleştirilmesi gerekmektedir.

Kabataslak olarak sunduğum bu planlama, mutlaka belli bir takvime tabi tutularak daha somut hale getirilecektir.

Teorik ve teknik yeterlilik

Yapılacak bu kapsamlı çalışmanın bir dizi yetkinliği ve teknik donanımı gerektireceği açıktır. Bu donanım aynı zamanda yukarıda da bahsettiğim planlı bir çalışma programının da olmazsa olmaz parçalarıdır:

- Balkanlar'daki Türk edebiyatı ve tarihi üzerine teorik bir hâkimiyet;
- Araştırma esnasında kullanılacak kılavuz kaynak kitaplar;
- Derleme, eşleştirme gibi işlemlerde gerekli tecrübe;
- Makedonya'daki Türkçe aksanı anlama ve konuşma;
- Makedonya'da Türkçe konuşulan köy ve kentlerin bilgisi;
- Ses kayıt cihazı ve bilgisayar bilgisi yeterliliği.

Yukarıda şıklar halinde saydıklarım, gerekli ve sağladığım kıstaslardır. Kendimle ilgili detaylı bilgileri bu dosyanın Özgeçmiş bölümünde bulabilirsiniz.

Toplanan veri için kayıt örneği

Özgeçmişimde önceki yıllarda başladığım ve yarım kalan bir alan çalışmamdan bahsettim. Bu çalışma sırasında kayıt altına aldığım bir Ohri masalını sunmak istiyorum. Ses kaydı elimde olan bu masalı, hem ses kaydı, hem de kısmen yazılı olarak sunuyorum:

- **Ses kaydı:**

Bu dosyayı yolladığım e-postanın ekinde ses kaydını indirip dinleyebilirsiniz.

- **Yazılı kayıt (Orijinal metin – Ohri Türkçesi):**

“Ne varımiş, ne yogımiş,

Varımiş bi kari-koca. Bi kızı em bi çöcüğü. O kari ülür, adam kalır dul. Adam evlenir, alır başka kari em bu evlatlara üge ana olur. Ama iç sevmezmiş bunları, bu kızı çok izalarmış. Em bu kardaş-kız kardaş düşünürler: “biz kaçacız”. Giderler bir ityar kariya, sorarlar, “isteriz kaçalım ama napalım?”. Em o ügretmiş, “alın sabun, alın taş, alın sopa, em açan koşacak sizi yetiştırsın üge ananız atın birini”.

Em bunlar yaparlar ole nası ne der kari. Hazır olurlar, kaçarlar kaçarlar. Koşar bu üge anası, katarlar koşar. Koşar yaklaşır yetiştırsın, atarlar sopa, olur dikenler. Çak geçsin dikenleri bunlar

kaçarlar bi eyam. Gene yetiştirir, atarlar taşı, olur taşlık. Bunlar kaçarlar bi eyam, sona gene yetişir. Görürler ki yetişir, atarlar sabuni em olur deniz, geçemez. Em bunlar kaçarlar.

Kaçarlar ama yanmışlar su için. Bulmuşlar yolda bi çeşme. O çeşmeden kim içermiş su olurmuş geyik. Çöcüg demiş “içecim su”. “Yok aman kardaş içme, kim içer o sudan olur geyik ole işitmişim”. “Yok yanmışım dayanamam”, içer em olur geyik kardaşı. Alır kardaşını, yürürler giderler giderler bi yereka, bi kasabaya girirler. Açıan bakarlar karşıdan, bi güzel ev. Em bi ağaç varımiş karşıda. Geyik oturur ağaç altı. Fatime kız kardaş biner agaca. Varımiş havuz aşaya, nası şınlarmış, bu kız çok güzel imiş.

(...)”

▪ **Yazılı kayıt (Türkiye Türkçesi):**

“Bir varmış bir yokmuş,

Bir karı-kocanın bir kızı ve bir oğlu varmış. Kızın ismi Fatime, oğlanın ismi ise Hasan’mış. Adamın karısı ölmüş ve adam dul kalmış. Başka bir kadınla evlenmiş. Kadın çocuklara üvey anne olmuş ama çocukları sevmezmiş. Kardeşler bir gün kaçmaya karar verirler. İhtiyar bir kadına gidip danışrlar, “biz evimizden kaçmak istiyoruz, ne yapalım?”. İhtiyar kadın çocuklara der ki, “yanınıza sabun alın, taş alın, sopa alın, üvey anneniz sizi yakalamak için peşinizden koştuğunda bunlardan birini atın”.

Çocuklar kadının söylediğini yaparlar. Hazırlanıp kaçmaya başlarlar. Üvey anneleri de peşlerinden koşmaya başlar ve yaklaşır. Çocuklar sopayı atarlar, sopa dikenlere dönüşür. Kadın dikenleri geçene kadar, çocuklar uzaklaşrlar. Kadın koşmaya devam eder ve yine yaklaşır. Çocuklar taşı atarlar, taşlığa dönüşür. Kadın taşları geçene kadar çocuklar uzaklaşır. Ama kadın tekrar yaklaşmayı başarır. Çocuklar bu sefer sabunu atar ve sabun denize dönüşür. Kadın denizi geçemez.

Kardeşler kaçmayı başarırlar ama çok susamışlar. Yolda bir çeşme bulmuşlar. O çeşmeden her kim su içerse geyiğe dönüşürmüş. Erkek kardeş su içmek istemiş. Kardeşi de, “aman sakın içme, bu çeşmeden içen geyiğe dönüşürmüş” demiş. Çocuk “çok hararetlendim, içeceğim” der ve içer, geyiğe dönüşür. Yürümeye devam ederler ve bir kasabaya varırlar. Güzel bir ev görürler, evin karşısında bir ağaç, önünde de bir havuz varmış. Geyik ağaç altına oturur, kardeşi Fatime ağaca çıkar. Güneş ışığı havuza vururken kızın yüzüne yansımış ve güzelliğini ortaya çıkarmış.

(...)”

PROJENİN GERÇEKLEŞTİRİLEBİLMESİ İÇİN DESTEK TALEBİ

Uzun bir zaman dilimi ayırmayı planladığım bu projenin ilk etabını masalların kayıt altına alınması için ayırmayı düşünüyorum. Yaptığım planlamaya göre işin bu kısmı yaklaşık 6 aylık bir süreyi kapsayacak. Masal kayıtlarının tamamlanması ve basıma hazır hale getirilmesinden sonra diğer edebi türlerin incelemesine ara vermeden koyulmayı düşünüyorum.

Uzun yıllardır yapmayı planlayıp başaramadığım bu projemin, kurumunuz tarafından desteklenmesi durumunda başarıya kavuşacağından kuşku yoktur. Hazırladığım proje taslağının, kurumunuzun desteği sayesinde gerçeğe dönüşmesi fazlasıyla onur verici olacaktır.

Hazırladığım proje taslağını gerçekliğe kavuşabilmesi adına aşağıda bazı temel ihtiyaçlarımın karşılanması zorunluluğu vardır. Her ay, Ohri dışına birkaç kez yolculuk ederek, gerekli durumlarda bazı yerelliklerde birkaç gün konaklamayı planlıyorum. Tahminime göre aylık ortalama 2-3 yolculuk ve en fazla 4-5 gecelik konaklama yapmış olacağım. Ayrıca zamanımı sırf bu işe ayırmayı düşündüğüm için herhangi bir yan işim de olmayacak. Kurumunuz üzerinden gerçekleşecek bu proje için bir dizi maddi talebim olacak:

- Aylık düzenli maaş;
- Ek olarak yolculuk ve konaklama masraflarımın karşılanması;
- Basılı belge haline getirilmesi için baskı maliyetlerinin karşılanması.

Yukarıda talep ettiklerim dışında başka bir talebim bulunmamaktadır.

Bu proje taslağını değerlendirmeniz durumunda sizlerle detaylarını konuşmaktan büyük mutluluk duyacağım.

ÖZGEÇMİŞ

SEMRA SÜLEYMAN

Kişisel Bilgiler

- Adres: **Bistrica 9 – Ohri/Makedonya**
- Cep Telefonu: **+389 72 258 296**
- E-posta: **semra_sk@hotmail.com**
- Doğum Yeri: **Üsküp/Makedonya**
- Doğum Tarihi: **18.07.1967**
- Medeni Hal: **Evli**
- Uyruk: **Makedonya**

Eğitim Bilgileri

- **Lisans**

Kiril ve Metodi Üniversitesi (Üsküp/Makedonya) – 1989 Mezun
Filoloji Fakültesi
Türkoloji Bölümü

- **Dil**

	<u>Okuma</u>	<u>Yazma</u>	<u>Anlama</u>	<u>Konuşma</u>
Türkçe	Çok İyi	Çok İyi	Çok İyi	Çok İyi
Makedonca	Çok İyi	Çok İyi	Çok İyi	Çok İyi
Sırpça/Hırvatça	İyi	İyi	İyi	Orta
Boşnakça	İyi	İyi	İyi	Orta

- **Bilgisayar Bilgisi**

	<u>Seviye</u>
MS Office (Word, Excel, Powerpoint)	Çok İyi
Ses Kayıt Yazılımları (Smart Voice Recorder vs.)	Çok İyi
Corel Draw (Grafik işleme ve metin yazma yazılımı)	Çok İyi

İş Tecrübesi

09.1990 - 06.2000

- Kurum: Bağımsız (Ohri/Makedonya)
- Pozisyon: Türk dili ve edebiyatı öğretmenliği
- Tanımı: İlkokul ve lise düzeyindeki öğrencilere herhangi bir kuruma bağlı olmadan özel ders verdim.

03.1998 - 05.2001

- Kurum: Ohri Türk Kadınlar Derneği
- Pozisyon: Yönetim Kurulu üyesi
- Tanımı: Makedon, Türk ve Arnavut kültürleri arasında bağların gelişmesi üzerine çalışma.

05.2005 - 05.2007

- Kurum: Bağımsız (Ohri/Makedonya)
- Pozisyon: Alan araştırması
- Tanımı: Ohri – Struga - Resne bölgelerinde yerli Türk halklarının kültürel değerlerinin araştırılması.

11.2012 - 06.2014

- Kurum: Kardeşlik-Birlik İlkokulu (Ohri/Makedonya)
- Pozisyon: Türk dili ve edebiyatı öğretmeni
- Tanımı: İlkokul öğrencilerine Türk dili ve edebiyatı dersi verdim.

Yapılan Çalışmalar

- **Makedon, Türk ve Arnavut kültürleri arasında bağların gelişmesi üzerine çalışma**
- **Tanımı:** Ohri – Struga - Resne bölgelerinde yerli Türk halklarının kültürel değerlerinin arasındaki benzerlikler ve farklılıklar üzerine çalışmalar gerçekleştirildi.
- **Ohri – Struga – Resne bölgelerinde Türk kültürü ve edebiyatı üzerine alan araştırması**
- **Tanımı:** Ohri – Struga - Resne bölgelerinde yerli Türk halklarının kültürel değerlerinin yazılı hale getirilmesi için bazı girişimlerde bulundum. Finans desteğimin olmayışından bu araştırma tamamlanamadı.